

Talousvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi uusiutuvilla energialähteillä tuotetun sähkön tuotantotuesta annetun lain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi uusiutuvilla energialähteillä tuotetun sähkön tuotantotuesta annetun lain muuttamisesta (HE 217/2024 vp): Asia on saapunut talousvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- erityisasiantuntija Tuuli Oikarinen, työ- ja elinkeinoministeriö
- johtava asiantuntija Tiina Arto, Energiavirasto
- edunvalvontajohtaja Matias Ollila, Suomen uusiutuvat ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- Energiateollisuus ry

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi lakia uusiutuvilla energialähteillä tuotetun sähkön tuotantotuesta. Tarkoituksena on selkeyttää sähkön markkinahintaa koskevaa terminologiaa vastaamaan sähkömarkkinoiden kaupankäynnin siirtymää tunnin aikaväleistä varttitunnin aikaväleihin. Kyseessä olisi tekninen muutos, jonka tarkoituksena on selkeyttää lakia ja ehkäistä tulkintaepäselvyyksiä.

Lisäksi mahdollistettaisiin se, että preemiojärjestelmän mukaista tukea saavat sähkön tuottajat pääsisivät halutessaan pois tukijärjestelmästä. Siten kyseisille yrityksille tulisi mahdollisuus keventää hallinnollista taakkaansa ja myös Energiaviraston työmäärä voisi vähentyä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.4.2025.

Valiokunnan mietintö TaVM 2/2025 vp

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Hallituksen esityksen taustalla on tarve mukauttaa uusiutuvilla energialähteillä tuotetun sähkön tuotantotuesta annetun lain (tuotantotukilaki) terminologiaa vastaamaan sähkömarkkinoiden kaupankäynnin siirtymää tunnin aikaväleistä varttitunnin aikaväleihin (ns. varttihinnoittelu). Tämän lisäksi samassa yhteydessä toteutettaisiin muutos, jonka myötä preemiotuen saajat pääsisivät halutessaan pois tukijärjestelmästä.

Energiaregulaattorien yhteistyövirasto ACER on linjannut, että kaikilla yhteenkytketyillä tarjousalueilla Euroopassa otetaan vuorokausimarkkinoilla käyttöön 15 minuutin tuotteet yhtäaikaaisesti. Siirtyminen tunti hinnasta varttihinnaan on tarkoitus toteuttaa alkukesästä 2025. Muutos merkitsee samalla sitä, ettei tuotantotukilain tunti hinnoittelua koskeva terminologia ole enää ajan tasalla. Talousvaliokunta katsoo saamansa selvityksen perusteella, että hallituksen esityksessä ehdotettu teknisluonteinen muutos tunnin käsitteestä markkina-aikayksikköön on tarpeellinen hintojen määrittelyä koskevien tulkintaepäselvyyksien välttämiseksi.

Samanaikaisesti edellä kuvatun teknisluonteisen muutoksen kanssa on katsottu perustelluksi toteuttaa tuotantotukilakiin myös sääntelyn purkua ja hallinnollisen taakan keventämistä koskeviin tavoitteisiin kytkeytyvä muutos preemiojärjestelmästä poistumisesta. Voimassa olevan sääntelyn perusteella preemiotuen saajat eivät ole voineet oma-aloitteisesti poistua järjestelmästä, vaikka nykyisillä sähkön hinnoilla tukijärjestelmästä maksetut tuet ovat jääneet vähäisiksi. Samalla yrityksille on aiheutunut järjestelmään kuulumisesta hallinnollista taakkaa sekä kustannuksia mahdollisista alituotantokorvauksista. Toisaalta kustannuksia on aiheutunut myös järjestelmän ylläpitäjänä toimivalle Energiavirastolle.

Talousvaliokunnan asiantuntijakuulemisessa ehdotettuja muutoksia on pidetty perusteltuina. Asiantuntijakuulemisessa on toisaalta tuotu esille myös ehdotus siitä, että preemiojärjestelmässä mukana pysyvien laitosten alituotantokorvaus tulisi rajata maksimissaan seurantajakson aikana saatun tuen määrään, jolloin alituotantokorvaus voisi olla korkeintaan toiminnanharjoittajan kyseisellä neljän vuoden tukijaksolla saama tuki. Alituotantokorvauksen maksuvelvollisuuden voidaan kuitenkin arvioida olleen olennainen osa tuotantotukimallia, eikä korvauksen rajaamisen tällä tavoin ole arvioitu olevan perusteltua kilpailutukseen osallistuneiden tasapuolisen kohtelun kannalta.

Kuulemisessa on niin ikään esitetty sääntelyvaihtoehto, jonka mukaan lain 36 §:ssä tulisi huomioida negatiivisten markkina-aikayksiköiden lisäksi kannattamattomat markkina-aikayksiköt, joita ei huomioitaisi alituotantokorvauksen määrittämisessä. Tällöin toiminnanharjoittajan tulisi perustella Energiavirastolle, miksi tuottaminen kyseessä olevana markkina-aikayksikkönä olisi ollut kannattamatonta. Talousvaliokunta yhtyy kuitenkin hallituksen esityksen valmistelun yhteydessä tehtyyn arvioon siitä, että ehdotetun kaltainen muutos voisi lisätä Energiaviraston tehtäväksi tulevien harkinnanvaraisten päätösten määrää, mikä toimisi vastoin sääntelyn yksinkertaistamisen ja hallinnollisen taakan vähentämisen tavoitteita.

Talousvaliokunta pitää hallituksen esitykseen sisältyvää lakiehdotusta perusteltuna ja tarkoituksenmukaisena ja puoltaa sen hyväksymistä muuttamattomana.

Valiokunnan mietintö TaVM 2/2025 vp

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Talousvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 217/2024 vp sisältyvän lakiehdotuksen.

Helsingissä 25.2.2025

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Sakari Puisto ps
varapuheenjohtaja Ville Kaunisto kok
jäsen Kaisa Garedew ps
jäsen Lotta Hamari sd
jäsen Antti Kangas ps
jäsen Timo Mehtälä kesk
jäsen Matias Mäkynen sd
jäsen Merja Rasinkangas ps
jäsen Oras Tynkkynen vihr
jäsen Heikki Vestman kok
jäsen Juha Viitala sd
jäsen Sinuhe Wallinheimo kok
jäsen Johannes Yrttiaho vas
varajäsen Aleksi Jäntti kok
varajäsen Vesa Kallio kesk

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Lauri Tenhunen